

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in ...

VEŠTJA KNJIŽNICA
NESTO

PODPISAN JE SPORAZUM o Svobodnem tržaškem ozemlju

V torek, 5. oktobra popoldne so v Londonu zastopniki Velike Britanije, Združenih držav, Jugoslavije in Italije podpisali sporazum o Trstu. Po tem sporazumu je Jugoslaviji priznana pravica do cone »B« in manjšega dela cone »A«. Italija bo Slovincem v Trstu povrnila škodo, ki so jo utrpeli pod fašizmom in dala sredstva za zgraditev in opremo kulturnega doma.

Spomemica o sporazumu med vladami Italije, Združenega kraljevstva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije o Svobodnem tržaškem ozemlju:

1. Glede na dejstvo, da se je izvajanje določb mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na Svobodno tržaško ozemlje izkazalo kot nemogoče, so vlade Združenega kraljevstva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije imele od konca vojne čono A in B tega ozemlja pod vojaško okupacijo in vojaško upravo. — Ob podpisu pogodbe se sploh ni drugače nameravalo, kakor da bi bile te odgovornostičasne, in vlade Italije, Združenega kraljevstva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije, kot države, ki so prvenstveno zainteresirane, so se nedavno skupno posvetovale, da bi proučile način, kako najbolje rešiti sedanji nezadovoljivi položaj. Kot rezultat tega so se sporazumele o naslednjih praktičnih aranžmajih:

2. Takoj ko bo spomenica o sporazumu parafirana in izvedeni obmejni popravki, ki jih določa, bodo vlade Združenega kraljevstva, Združenih držav Amerike in Jugoslavije ukinile vojaško upravo v coni A in B tega ozemlja. Vladi Združenega kraljevstva in Združenih držav Amerike bosta umaknili svoje vojaške sile s področja severno od nove meje in izročili upravo nad tem področjem Italijanski vladi. Italijanska in jugoslovanska vlada bosta takoj nato razširili svojo civilno upravo vsaka na tisto področje, za katero bosta odgovorni.

3. Obmejni popravki, ki jih omenja drugi člen bodo izvedeni po zemljevidu iz priloge I. Predhodno razmejitve bodo izvedli predstavniki Zaveznih vojaških uprav in Jugoslovanske vojaške uprave in Jugoslovanske vojaške uprave takoj, ko bo ta spomenica o sporazumu parafirana, v vsakem primeru pa v roku treh tednov od dneva parafiranja. Italijanska in jugoslovanska vlada bosta takoj imenovali razmejitveno komisijo, da bi se dosegla točnejša razmejitve po zemljevidu v prilogi I.

4. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli,

London, 8. okt. (Tanjug). Danes so v Londonu po večmesečnih pogajanjih podpisali sporazum o Trstu. Ceremonija podpisa sporazuma je bila v rezidenci britanskega ministra za zunanje zadeve Anthony Edena v Carlton Gardens ob 12. uri po londonskem času. Zastopniki držav, ki imajo svoje čete na Svobodnem tržaškem ozemlju — Velika Britanija, ZDA in Jugoslavija, ter zastopnik Italije kot države, ki prevzema upravo nad delom STO, so najprej parafirali »Spomenico o sporazumu«, v kateri so navedena načela rešitve tržaškega vprašanja, in sicer po abecednem redu držav po angleškem pravopisu. Prvi se je podpisal na spomenico zastopnik Italije veleposlanik Italijanske republike v Londonu g. Manlio Brosio, nato zastopnik Združenega kraljevstva pomočnik stalnega podtajnika v zunanjem ministru g. Geoffrey Harrison, zastopnik ZDA g. Llewellyn Thompson, ameriški visoki komisar v Avstriji, in zastopnik FLRJ v Londonu dr. Vladimir Velebit.

Zastopnika Italije in Jugoslavije sta nato podpisala listino, s katero so urejena manjšinska vprašanja. Ta listino se imenuje »Posebni statut«. Italijanski veleposlanik v Londonu g. Manlio Brosio in jugoslovanski veleposlanik dr. Vladimir Velebit sta nato izmenjala nekaj pisem v imenu svojih vlad.

Vse listine o sporazumu o Trstu so napisane v angleškem jeziku. Objavljene bodo ob 16. uri istočasno v Londonu, Washingtonu, Beogradu in Rimu.

Od jugoslovanske strani je bil pri podpisu sporazuma navzoč tudi pooblaščen minister v jugoslovanskem veleposlanstvu v Londonu Jakša Petrič.

da bosta uveljavili posebni statut iz priloge II.

5. Italijanska vlada se obvezuje, da bo vzdrževala svobodno pristanišče Trsta v splošnem skladu z določbami členov 1. do 20. priloge VIII. mirovne pogodbe z Italijo.

6. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da proti osebnosti ali premoženju kateregakoli prebivalca področja, ki prehaja pod njuno civilno upravo v skladu s to spomenico o sporazumu, ne bosta izvajali nobenih zakonskih ali administrativnih ukrepov preganjanja ali diskriminacije zaradi prejšnje politične aktivnosti v zvezi z reševanjem problema Svobodnega tržaškega ozemlja.

7. Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da v roku dveh mesecev od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, začeta pogajanja, da bi čimprej sklenili sporazum o reguliranju malega obmejnega prometa, vključujoč olajšave za gibanje prebivalcev obmejnih področij, po suhem in po morju, čez meje za normalne trgovske in ostale aktivnosti, kakor tudi za prevoz in promet. S tem sporazumom bo zajet Trst in področje, na katero

mejl. Dokler takšen sporazum ne bo sklenjen, bodo pristojne oblasti vsaka v svojem območju, izvedle ustrezne ukrepe za olajšanje malega obmejnega prometa.

8. V dobi enega leta od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, se bodo mogle osebe, ki so bile prej pristojne oblasti, ki prihajajo pod civilno upravo Italije oz. Jugoslavije, nemoteno vrniti na ta področja. Vse osebe, ki se bodo na ta način vrstile, kakor tudi tiste, ki so se že vrstile, bodo deležne vseh pravic, kakor ostali prebivalci teh področij. Te osebe bodo mogle razpolagati v skladu z obstoječimi zakoni s svojim imetjem in premoženjem, če tega med tem časom že niso storile. V času dveh let, od dneva parafiranja te spomenice o sporazumu, bodo mogle

KOČEVJE JE SLOVESNO PRAZNOVALO SVOJ PRVI OBČINSKI PRAZNIK

V nedeljo 3. oktobra je bila tretja in glavna proslava tridnevnega praznovanja prvega občinskega praznika v partizanskem Kočevju.

Kočevje se je za svoj veliki praznik res slovesno pripravilo. Zjutraj je bila najprej budnica rudniške godbe in vojaške vaje enot predvojaške vzgoje, ob osmih pa se je ljudski odbor mestne občine sestel k slavnostni seji. Seji so prisostvovali tudi član izvršnega sveta LRS in zvezni ljudski poslanec Tone Fajfar, sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Klarič, predsednik okrajnega ljudskega odbora Janez Pirnat in drugi zastop-

Proslava 35-letnice SKOJ v Črnomlju

Za proslavo 35. obletnice SKOJ v Črnomlju je okrajni Komite LMS ob sodelovanju okrajne zveze telesno vzgojnih društev in kluba za konjski šport »Stane Rozman« organiziral športni dan, ki bo velik prispevek k zbliznanju belokranjskih športnikov. Program bo obsegal kolesarske dirke »Po Beli krajini«, prvenstvo Bele krajine v namiznem tenisu in konjske dirke.

V kolesarski dirki bo sodelovalo več moštev iz cele Slovenije, med drugimi tudi ekipa »Roga iz Ljubljane. Namizni tenis bodo igrali le moški tekmovalci, teh pa je toliko, da turir ne bo dolgočasen. Favoriti so Črnomeljci, prav lahko pa jih Metličani ne bodo presenetili. Pri konjskih dirkah bosta nastopila klub »Stane Rozman« in Garnizon na velikem stadionu.

osebe, ki so prej živlele na enem od teh področij, ki pa se ne nameravajo tja vrniti, in osebe, ki sedaj živijo na enem področju, ki se bodo v enem letu od dneva parafiranja tega sporazuma o soglasju odločile, da to prebivališče zapustijo, prenesti svoje premoženje in premoženje v svoja finančna sredstva. V zvezi s selitvijo tega premoženja ne bo nobenih uvoznih ali izvoznih carin, kakor tudi nobenih drugih dajatev. Zneski, realizirani s prodajo premoženja tistih oseb, ki se bodo ne glede na to, kje bodo stanovale, odločile prodati premoženje in nepremičnino v času dveh let od dneva parafiranja tega sporazuma o soglasju, bodo depozirani na posebnih računih pri Narodni banki Italije ali Jugoslavije. Na koncu dveletne dobe bosta obe vladi likvidirali saldo med tema dvema računoma. Italijanska in jugoslovanska vlada se obvezujeta, da bosta brez škode za neposredno izvajanje določb tega člena, v roku 6 mesecev od dneva parafiranja tega sporazuma o soglasju, sklenili podoben sporazum.

9. O tem memorandumu o soglasju bo obveščen Varnostni svet Združenih narodov.

Veleposlanik Thompson — G. W. Harrison.

Manlio Brosio — dr. Vladimir Velebit.

„Napredni tisk je bil plug v rokah orača Komunistične partije in OF

V nedeljo 3. oktobra je bila v Lendavi veličastna proslava 20-letnice »Ljudske pravice«. Nad 20 tisoč ljudi iz vsega Premkurja in sosednih hrvaških okrajev je na tem velikem spominskem zborovanju dalo priznanje izredni vlogi, ki jo je »Ljudska pravica«, in ostali napredni tisk opravila za prevzgojo ljudskih množic in jih tako pripravila za našo revolucijo in osvobodilno borbo. To je poudaril v svojem velikem slavnostnem govoru predsednik ljudske skupščine Miha Marinko:

Opozorilo podjetjem

Po odločbi izvršnega sveta LRS se darila za sklad za zaščito otroka ne štejejo v plačni fond. Pri svetih za zdravstvo in socialno politiko so odprli posebni računi, kamor naj podjetja pošiljajo take prispevke.

nikli ljudske oblasti in množični organizaciji. Slavnostni nagovor je imel predsednik LO MO Janez Rigler. Po seji občinskega ljudskega odbora je bila po mestu gasilska povorka, zatem pa slavnostno zborovanje v zgodovinskem Seškovem domu. Govoril je zvezni ljudski poslanec Tone Fajfar.

Ljudski poslanci nas bodo pogosteje obiskovali

Na pobudo SZDL so se v petek, 1. oktobra sestali v Novem mestu zvezni in republiški ljudski poslanci okrajev Novo mesto, Črnomelj, Kočevje in Krško. Namen sestanka je bil razgovor o vseh problemih v teh okrajih. Živa razprava in obknavanje vrste zadev v vsakem okraju posebej in skupnih za vso Dolenjsko priča, da ljudski poslanci poznajo te probleme, enoten sklep pa dokazuje, da se bodo reševanju teh problemov v bodoče v večji meri posvetili kot dosedaj.

Zbrane poslance je pozdravil Franc Pirkovič-Cort, ter predlagal, da bi razgovor vodil zvezni poslanec Janez Hribar. Ta je uvodoma govoril o potrebi sistematičnega političnega dela na terenu, nato pa nakazal nekatere skupne probleme. Veliko se pri nas razpravlja o dviganju cen in pri tolmačenju tega pojasa se rado namiguje, kot da so tako visoke cene določene od zgoraj. V resnici pa je dvig cen samo posledica neodgovornega navijanja posameznih podjetij in posameznikov. Pri tem dostikrat kaže dvojno lice tudi industrijskega delavca, ki se v svojem podjetju ne prizadeva za večjo storilnost in s tem za znižanje cen, zunaj pa potem na vso moč kritizira visoke cene. Pri nas je na splošno velika borba za investicije, pri tem pa dostikrat spustimo iz rok kontrolo nad posameznimi podjetji in tudi cenami. V večji meri kot doslej bi se morali posvetiti malim obrtnim in uslužnostnim podjetjem, ki imajo pri nas vse pogoje in se lahko osnujejo povsod. Tovariš Hribar je navedel primere večkratnega prekupčevanja z blagom, kar vse znatno zvišuje ceno. Poudaril je, da bi bilo potrebno o prekupčevalcih in raznih navzlicah cen razpravljati na zborih volivcev in zatreti lov za dobiček povsod, kjer se pojavi. Tu bi lahko odigrale veliko vlogo splošne kmetijske zadruge, ki bi morale prevzeti vso odkup na vasi. Glede delavskega samoupravljanja je pripomnil, da mnogi pri tem dobro

Pomoč repl. ke Beli krajini že kaže ugodne posledice

V industriji se kaže porast na 206%, na splošno pa na 126% družbenega načrta — Železovarna, Belsad in Rudnik bodo visoko presegli letni načrt — Še 126 milijonov dodatnega kredita za letos — Prvi temeljni bodoči komun — V dveh letih Bela krajina lahko neha biti zaostalo področje — Seja OLO je bila na Mirni gori

Prijetno so bili presenečeni odborniki obeh zborov OLO Črnomelj, ko so v izredno lepem jutru prišli 30. septembra v planinski dom na Mirno goro, kjer je bila za ta dan sklicana seja. Mnogi odborniki se niso bili tu, aill pa niso še videli nove turistične postojanke. Z zadovoljstvom so si ogledali prostorno kočjo in prelepo okolico ter se čudili krasnemu razgledu, ki je bil po izdatnem deževju prejšnji dan še toliko lepši. Nekateri so bili v skrbeh, češ ali bo dovolj prostora v kočji za sejo. Pa ga je bilo dovolj za odbornike obeh zborov, in povabljeni goste. Poleg odbornikov so se udeležili seje tudi ljudski poslanci Janez Hribar, Tone Suštaršič in Martin Zugelj.

Na dnevnem redu se je bila delna sprememba postavk druž-

benega načrta za letos, razdelitev dodatnih kreditov republike za letos in razprava o osnutku družbenega načrta za prihodnje leto. V teku leta so se pokazale potrebe po spremembi nekatere postavk v družbenem načrtu, posebno ker je okraj imel v proračunu občuten primanjkljaj, ki se je sedaj deloma izravnal s presežkom dohodkov in dotacija republike. Od teh dodatnih sredstev za proračun so določili 3 milijone za prosveto, 4 milijone 100 tisoč za zdravstvo in socialno skrbstvo, 3 milijone za ureditev okrajne stavbe, 1 milijon občini Adlešič, kot pomoč pri gradnji občinske hiše, 1 milijon 500 tisoč občini Vinica za komunalne potrebe, ter še manjše zneske za razne druge nujne potrebe. Predlog spreminjenih postavk družbenega načrta so odborniki soglasno sprejeli.

Okraj Črnomelj je prejel od republike za letos še nadaljnjih 126 milijonov dinarjev za družbeni standard, 25 milijonov od te vsote bo šlo za plačilo računov pri gradnji internata, 28 milijonov za gradnjo stanovanj, 30 milijonov za gradnjo tovarne pletenin v Metliki, ki so jo pričeli že graditi, 15 milijonov še za šolo na Vinici, 3 milijone za kanalizacijo v Metliki, 500 tisoč din za gradnjo ceste Vinica—Bojanci in še 6 milijonov dinarjev za šole. Sredstva za gradnjo stanovanj so dali Rudniku v Kanižarici, Belsadu, tovarni pletenin za gradnjo stanovanjske stavbe v Metliki ter za dograditev okrajne stanovanjske stavbe. Tem podjetjem so dodelili kredit za gradnjo stanovanj predvsem zato, ker bodo podjetja v te gradnje vložila še svoja razpoložljiva sredstva in z delom kolektivna dvignila njihovo vrednost.

OLO je sklenil napeti vse sile, da bodo dodeljena sredstva republike pravilno in najbolj koristno uporabljena. Pregled poteka družbenega načrta letos kaže, da vložena sredstva že dajejo prve ugodne rezultate. Tako izkazuje izvrševanje družbenega načrta v industriji v osmih mesecih letošnjega leta porast na 206% odstotkov, na splošno pa 126% odstotkov. Struk-

NOVOMEŠČANI

Društvo prijateljev mladine ima v petek, 8. oktobra, ob 20. uri v Sindikalnem domu občni zbor. Prijatelji mladine iskreno vabljeno! AKADEMIJA V proslavo Tedna otroka bo v soboto, 9. oktobra, ob 20. uri v Domu ljudske prosvete.

tura družbenega dohodka se tako naglo dviga in spreminja v korist industrije. Dotok kreditov v okraj se čuti povsod. Izreden porast proizvodnje kažejo podjetja Železovarna, Belsad in Rudnik, pa tudi »Zorax« bo znatno presežala planirani dohodek. V Železovarni bodo z boljšo organizacijo dela letos dvignili proizvodnjo skoraj za 100 odstotkov, v Belsadu so letošnjo jesen pokazali velik napredek, prav tako bo Rudnik prekoračil določeno proizvodnjo do konca leta za 25 do 30 odstotkov. V Tovarni učil se bodo vložene investicije pokazale šele v naslednjih letih. Stališče OLO, da najprej dvigne že obstoječa podjetja in šele potem misli na gradnjo novih, se je pokazalo kot pravilno. Odborniki, ki so o tem razpravljali in dajali pripombe, so to z zadovoljstvom ugotovili, obenem pa so sklenili, da bodo mobilizirali prav vsa sredstva in vse volivce pri krajevnih investicijah, kot so vodovodi in druge komunalne naprave. Očitno je, da bodo letošnja vložena sredstva prihodnje leto dala že znatne obresti.

SE MANJ KOT MILIJARDO INVESTICIJ, PA BO PECAT ZAOSTALOSTI IZGINIL

V drugem delu seje so odborniki razpravljali o osnutku družbenega načrta v letu 1955. Predvsem so razpravljali o sredstvih, ki bi jih bilo potrebno vložiti, da bi Bela Krajina prenehala biti zaostalo kraj. Razumljivo je, da je treba nadaljevati na letos začeti temeljni. Železovarna in v novih prostorih in ob zadostni tehnični opremi lahko povečala proizvodnjo najmanj za desetakkrat. Če prva raziskavanja pri Rudniku so pokazala, da so zaloge kvalitetnega premoga znatno večje kot so mislili in znašajo najmanj 12 milijonov ton. Pri Belsadu bi poleg kisarne zgradili še destilacijo, pozneje pa razširili proizvodnjo tudi na sadne sokove. Proizvodnja te prve belokranjske tovarne bo že prihodnje leto znašala vsaj 500 vagonov raznih izdelkov. Znatno bo lahko povečala proizvodnjo tudi Tovarna učil. Vse to pa naravnost vpije po gradnji železnice vsaj do Kanižarice, ker bo sicer treba vse proizvode prevoziti na postajo s kamioni, kar znatno zvišuje polno lastno ceno. V načrtu je še velika opekarina v Kanižarici, ki je deloma že začela obratovati, dalje tovarna za predelavo mesa v Metliki in še nekaj manjših obratov. Za razvoj državnih posestev bi bilo potrebno vsaj 102 milijona investicij. Valjčni mlin »Zorax« zmore več vseh naročil, zato ga bo treba razširiti, oziroma opremiti z novimi stroji. Za vse te gradnje in opremo bi bilo potrebno približno eno milijardo investicij, potem pa bi lahko rekli, da je Bela krajina prenehala biti zaostala pokrajina.

Ker bodo komunne morale imeti predvsem ekonomsko podlagu, je že danes jasno, da se bodo izločile v bodoče tri take osnove: Črnomelj z okolico, Metlika in Semeč, vendar je vprašanje komun v Beli krajini danes še samo v načelni razpravi. Prav pa je, da tudi o tem razpravljajo delovni ljudje Bele krajine in po svojih odbornikih stavijo svoje predloge. Da pa OLO ne pozablja tudi na dvig kmetijstva, je pokazala sproščena razprava o potrebi gradnje gnojlišč, o obnovi vinogradov, o porabi umetnih gnojil, o zaščitnih sredstvih v kmetijstvu in drugih zadevah. Seveda, industrija je prva, spovedno z njo pa se bo dvigalo tudi kmetijstvo. O tem so si odborniki obeh zborov OLO na jasnem in v tej smeri tudi delo celotni okrajni ljudski odbor, kar je pokazala ta seja.

Vreme

za čas od 9. do 17. oktobra. Ob koncu tega tedna suho, čež dan sončno in milo vreme. Prve dni prihodnjega tedna morno deževje in ohladitev. Zatem suho in pogosto jasno vreme. Sredi oktobra v jasnih nočeh nevarnost snane, po 17. oktobru nepostopna spet topleje.

Včeraj ob 12. popoldne po londonskem času je bila s podpisom sporazuma o tržaškem vprašanju med drugim tudi Slovincem končno priznana pravica do njihovega morja. Čeprav je ta pravica močno okrnjena, se vendar srčno veselimo združitve z našimi brati na približno 40 km obale slovenskega morja, ki se razteza od Tenkega ritca mimo Kopra, Izole, Pirana in Portorozja do izliva reke Mirne. Ta zgodovinski dogodek bo ostal vsem ljudem na Slovenskem globoko zapisan v srcih

Obiščite kmetijsko razstavo v Sentrupertu od 9. do 11. oktobra!

V občini Veliki Gaber in Velika Loka nočejo pitne vode

O največji komunalni gradnji na Dolenjskem, o gradnji vodovoda Stična-Trebnje-Dobrnica-Krka, ki bo oskrboval z zdravo pitno vodo nad 100 naselij z več kot 8.000 prebivalci, smo že pisali v našem listu. Prejšnji teden si je naš novinar skupno s člani upravnega odbora Vodne skupnosti Stična ogledal dosedanja začetna dela za uredništvo tega velikega načrta in se hkrati udeležil seje upravnega odbora.

Navzile raznim težavam, dela napredujejo zelo lepo in bo prva etapa gradnje vodovoda — zajetje, polozitev cevi do Stične in zgraditev zbiralnika nad Virom pri Stični — zaključena že letos. Dela pri zajetju izvira pod Babjim kolonom so končana, prav tako se bližajo zaključku dela pri zajetju izvira Drmočnik. Po prvotnem načrtu so predvideni zajetji vode samo iz navdvenih dveh izvirov, po navetu glavnega projektanta, ing. Guzela, pa bodo obenem zajeli še izvir Lahka voda, iako da bo zmogljivost vodovoda nad 30 litrov na sekundo. Zajetje tretjega izvira bo prav tako v kratkem končano, čeprav so morali precej daleč vrtati v živo skalno.

Razen na zajetju delajo tudi skoraj na celotni, nad 4.200m dolgi trasi od zajetja do zbiralnika. Jarek za glavno cev je izkopan že do naselja Gaberje pri Stični, v dolžini 1.200 m so položene tudi cevi. Obenem kopljejo jarek od Stične proti zbiralniku. Zbiralnik nad Virom s prostornostjo 130 m³ je zbetoniran in te dni dobi še ploščo, vrata ter notranjo opremo. Najtežji odsek za kopanje jarka je skozi naselje Gaberje, kjer je prostor med hišami, koder gre trasa, ozek in še skalovit po vrhu, toda, kot so doslej premagali vse ovire, bodo tudi to. Velike težave imajo tudi z podtalno vodo pri gornjem koncu trase, kjer prav zadnje čase polagajo cevi. Tudi ta ovira bo kmalu za njimi in potem bo šlo laže naprej.

Člani upravnega odbora so s potekom dosedanjih del nad vse zadovoljni. To so tudi lahko, saj so največja dela uspešno končana. Kot je bilo že rečeno, bo Stična letos dobila vodo iz novega vodovoda. Vsekakor je to velik uspeh, pred katerim morajo obmolkniti tudi najbolj nevrni Tomaži in starokopitni godrnjači.

Ob dosedanjih delovnih uspehih pa raste tudi zanimanje članov Vodne skupnosti za nadaljnjo gradnjo. Mnogi že spoznavajo, da bo s tem vodovodom končno le urešičena davna želja prebivalcev, da se znebijo skrbi za vodo. Posamezne vasi in naselja že prevzemajo obveze za delo pri gradnji. Tako so prebivalci Ivančice gorice sklenili, da bodo ves jarek za cevi od zbiralnika nad Virom do vasi izkopali sami s prostovoljnimi delom. Vodna skupnost jim bo dala cevi in strokovno delovno silo. Temu vzgledu bodo gotovo sledile še druge vasi, zlasti ko vidijo, da gre zares in da so prvi delovni uspehi pred njimi.

Zato pa je toliko manj razumljiv odnos prebivalcev občine Veliki Gaber in Velika Loka ter celo članov upravnega odbora vodne skupnosti iz tega območja do vodovoda. V Veliki Loki so baje že ponovno izjavili, da vode ne potrebujejo, ker jo imajo v Temenici več kot dovolj. V resnici jo imajo, z njo vred pa pijejo vso nesnago, ki se ste-

ka v potok na vsej njegovi dolžini. Tudi v občini Veliki Gaber niso pokazali dosedaj prav nobenega razumevanja za gradnjo vodovoda. Sprito takega nezanimanja so bili ostali člani upravnega odbora mnenja, da nima smisla nekemu ponujati vodo, če jo svari mara. Da bi bile tudi vasi v teh dveh občinah preskrbljene z zdravo pitno vodo, je glavna trasa proti Trebnju in Dobrnici za dobre štiri kilometre daljša, kot bi bila sicer. Zato je bil že dan predlog, naj bi šel glavni vod tik ob novi avtomobilski cesti od Medvedjeka do Opčin, kjer bi bil v tem primeru glavni zbiralnik za Trebnje in Dobrnico, za vasi omenjenih občin bi sicer rezervirali zadostno količino vode, dobili jo bodo šele, ko se bodo sami zganili in si tudi zgradili cevovod do posameznih naselij, kar bo seveda znatno dražje kot sedaj, ko

se gradi ostali del vodovoda. Čas bi bil, da bi se zganili tudi v teh občinah. To je dolžnost posebno občinskih odborov in svetov za gospodarstvo ter članov občinskih odborov vodne skupnosti. Ne gre sarko za količino vode, ki jo lahko dobi ta ali oni iz umazane luže pred hišo, potoka ali domačega vodnjaka. Gre za zdravo pitno vodo, ki ni okužena s tisoči in milijoni bacilov, ki ni izvor neštetih obolenj. Zdrava voda v zadostni količini je osnovni predpogoj za zdravstveno kulturni napredek vasi. Od bolezenskih epidemij, kulturne in gospodarske zaostalosti posameznike in posameznih naselij, ima škodo celotna družba.

Velika večina članov vodne skupnosti Stična se izredno zanima za potek gradnje in rešitve pričakuje, ko bo stekla voda v sleherni vasi obširnega vodovodnega ob-

močja. Poleg prebivalcev v okolici Stične, se za gradnjo vodovoda zelo zanimajo, v Trebnjem in Dobrnici, Dobričani se dobro zavedajo, kaj jim pomeni preskrba z vodo, prav tako tudi Trebnjani, ki imajo v svoji sredi gospodarski in kulturno razgledane ljudi, kateri so znali ostalim prebivalcem pravilno razložiti pomen vodovoda za gospodarski in kulturni napredek kraja, zato imajo ob njih tudi vso podporo. Upravni odbor vodne skupnosti je odločen vložiti vse sile za čimprejšnjo uresničitev velikega načrta, dobro pa se zaveda, da je pri tem veliko odvisen od podpore in pomoči vseh prebivalcev. Upravni odbor želi, da si ogledajo člani vodne skupnosti, in tudi drugi, dosedanja dela in pripravljene material za gradnjo v prihodnjem letu pa bodo potem na vsi svar gledali povsem drugače.

Ljudski poslanci nas bodo pogosteje obiskovali

(Nadaljevanje s 1. strani)

čak in ugotoviti, ali je ta dobiček plod boljše organizacije dela in višje storilnosti, ali je nastal z neutemeljenim zvišanjem cen. Delavce samoupravljanje se res ponekod razvija prav v nasprotno smer, kar bo treba zajeziti.

Za okraj Crnomelj je poročal Martin Zuzelj. Razmere so podobne kot v ostalih krajih Dolenjske. Lep uspeh so dosegle množične organizacije pri pripravi za proslavo 22. julija, pa tudi pri mobilizaciji lokalnih virov za razne krajevne gradnje, kot so vodovodi, ceste, pota in drugo. O dvigu kmetijstva se v Beli krajini veliko razpravlja, manjka pa jim strokovnjakov, ki bi vodili in usmerjali to veliko akcijo, kajti brez njih ne bo šlo. Zadrudno politiko v Beli krajini je potrebno pregledati in jo postaviti na trdnje temelje, da bo kos nalogam, ki stoje pred njo. Delavsko samoupravljanje se je v nekaterih podjetjih začelo kriviti v samovoljo posameznikov, kar je bilo potrebno zavreči. Sedaj gre v tem pogledu na boljše v vseh podjetjih. Delovna disciplina se je letos znatno popravila.

Jože Klarič je govoril o problemih kočevskega okraja. Odmera davka pa katastrofo je prinesla nesorazmerje v njihovem okraju predvsem v Kolpiški dolini. Poudaril je, da je politično stanje na terenu odvisno od kadra na terenu, zato bodo to zimo posvetili vso pažnjo ekonomski izobrazbi tega kadra. Zavzemal se je, da je potrebno zatreči spekulacijo z ekonomskimi predpisi in dosledno uvesti plačevanje po učinku dela, tako da bo vsak občutil, da se spekulacija ne izplača. V kočevskem okraju prav tako povzročajo hudo kri odlok o sečnih dovoljenjih za les. O tem je veliko razpravljalo tudi član izvršnega sveta LRS in poslanec kočevskega okraja Matija Maležič-Ciril. Predpisi o sečnih dovoljenjih zlasti prizadevajo prebivalce v občinah, kjer je les glavni vir dohodkov prebivalstva. Ti predpisi so za posamezne primere preveč birokratski in neživljenjski in jih bi bilo potrebno prilagoditi krajevnim

okolnostim. Posebno nezadovoljstvo zbujajo plačevanje takse za posek lesa za domačo potrebo ter izpolnjevanje obrazcev.

Tovariši Niko Šilih je govoril o potrebi industrializacije Dolenjske, vendar v vsaki vasi res ne bo mogla stati tovarna. Poudaril je, da je osnovna naloga ljudskih poslancev, da pomagajo pri vzgoji delovnih ljudi za samoupravljanje in pravilno napredno gospodarjenje. Kmetijstvo je pri nas preveč zanemarjeno in zapuščeno. In vendar je tako malo posestvo podobno proizvodnemu podjetju v malem, ki mu bi morali prav vsi posvečati več pažnje. Tudi tu je potrebna predvsem vzgoja in izobrazba kmečkega človeka.

Veliko so poslanci razpravljali o šolstvu pri nas. Zlasti je veliko govorila o tem problemu tovarišica Ada Krivic. Edini so bili v tem, da naše šole premalo dajo mlademu človeku za praktično življenje. Učni načrti so preobremenjeni, in vendar se otrok v šoli ničesar ne nauči na primer iz kmetijstva in drugih gospodarskih panog. To, da naša mladina ne kaže veselja do kmetijskih šol, je deloma krivda tudi šole, ki mu ni v celoti ljubezni do zemlje in do kmečkega poklica. Mnenja so bili, da je potrebno vse učni sistem naših šol prilagoditi današnjim potrebam in nalogam.

V razpravi je sodelovalo še več poslancev iz krškega okraja in tudi drugi. Sklenili so, da bodo v bodoče še bolj pogosto obiskovali svoje volivce in z njimi razpravljali o vseh

problemih. Udeleževali se bodo tudi zborov volivcev in zasedanj delavskih svetov, kjer kolikor jim bo mogoče. Tolmačenje napravov ljudske oblasti, razprava o vseh problemih, prizadevanje za čim širšo izobraževanje delovnih ljudi in nenehno politično delo, to so glavne naloge ljudskih poslancev vseh štirih dolenjskih okrajev, tako so poudarili ob zaključku plodnega razgovora.

Pred II. kongresom Ljudske tehnike

Oktober bo v Celju II. kongres Ljudske tehnike za Slovenijo, pa sem mislil, da bi bilo dobro, če bi se malo pozanimal, kako je kaj s to stvarjo v našem okraju. Sekretar okrajnega odbora LT Maks Sorn, mi je povedal, da se bo v njihovi organizaciji marsikaj spremenilo. Predvsem bodo prenesli svoje delovno območje na teren, ven iz mesta, v večja kmetijska in gospodarska središča v okraju. Tam so že osnovali posamezna društva Ljudske tehnike, ki bodo seznanjala prebivalstvo s splošno kulturo, modernim kmetijstvom in elektro-strojništvom.

Opazimo, da so ljudje na podeželju še popolnoma nepoučeni o elektriki in imajo pred njo celo nekak strah. Nova društva Ljudske tehnike, ki so zaenkrat v Sentrupertu, Otočcu, Dol. Toplicah, v Straži, Sentjerneju, Smarjetu, na Grmu, v Mali in Veliki Loki, bodo s pomočjo matičnega društva v Novem mestu organizirala predavanja s filmi in skrbela za tehnično vzgojo kmečkega prebivalstva.

Poprosili bodo domače zadrugo in druge organizacije za kos zemlje, kjer bodo preizkusili teoretično znanje, ki so si ga pridobili v zimskih mesecih. Sejali in kržili bodo posamezne kulture, da bodo vzgojili čim boljše sorte, katerih seme bodo nudili kmetijskim združenjem in okoliškim kmetom.

S pomočjo šolskih oblasti bodo uvedli v osnovnošolski pouk obvezno ročno delo, kamor bodo vključili modelarstvo, radioamaterstvo in podobne stroke. 9. in 10. oktobra bo v Sentrupertu, kjer je najmarljivejša Postaja mladih tehnikov, kmečki praznik, združen s kmetijsko razstavo, kjer bodo pokazali različne moderne kmetijske naprave, med drugim aparate za raziskovanje zemlje in električno ograjo za pašnike.

V Tednu tehnike, ki ga bodo organizirali ob koncu oktobra, bo v Novem mestu vsak dan manifestacija mladih tehnikov. Sodelovali bodo motoristi, radioamaterji, modelarji, fotografi, letalci in drugi. Zadnji dan Tedna pa bo razstava tehnike in Kmetijski šoli na Grmu. Potem bodo zatekla društva v večjih gospodarskih središčih z rednim delom, s predavanji, vajami, filmi in podobnim.

TEDEN OTROKA

V kakšni okolici živi in se razvija belokranjski otrok

Pred dvema mesecema smo v okviru sanitetne ekipe, ki jo je organiziral glavni odbor RK skupno s centralnim higienskimi zavodom obiskali nekaj belokranjskih vasi in opazili med drugim pomanjkanje in napake pri negi novorojenčkov, dojenčkov in otrok. Mislim, da bi se ob Tednu otroka lahko pri teh problemih nekoliko ustavili.

Da začnem kar pri otročništvu in novorojenčih. Pri večini otročnic opazimo oslabele zaradi težkega dela. Temu sledijo težki porodi, slabotni otroci, ki imajo že v prvih dneh življenja premalo hrane. Če žena leži štiri dni po porodu, je to za njo že luksuz. Tako po porodu jo čaka težko delo, ki ga je le za nekaj dni pustila vnuemar. Posledica je pomanjkanje mleka. Po treh štirih mesecih že večina žena odstavi dojenčka. Takrat se začne težko življenje za maletga, ki hira ob nerednih, pičlih obrokih krevajega mleka. Težka obolenja prebavi pr. končajo veliko dojenčkov, drugi pa so slabotni in drobni. Poleg tega pa dobio že v materinem mleku alkohol, ki kvarno vpliva na njih telesni in duševni razvoj. Ko se dojenček končno navadi na krevajsko mleko z nadrobljenim kruhom, je to njegova edina stalna hrana do 15. ali 20. meseca starosti. Korenjenj imajo tukaj le za prašiče, spinčate sploh ne poznajo, paradiznikov in paprike ne sadijo, sadje pa jedo le ob dobrih letinah. Vrtoz domačjo povrtnino ne srečaš po vaseh v Beli krajini. Hrana je

poleti in pozimi skoraj enaka. Mnogi otroci že po drugem letu ne dobe več mleka, ker ga ni pri hiši. Zdad pijejo za žejo vino, do katerega pridejo laže kot do vode, kar je spet poseben problem Bele krajine.

Zraven pomanjkljivosti v hrani pa je pomanjkljiva tudi higiena. Dojenčki leže sredi kupa čunj goli, ponesnaženi, v rojih muh in večno zaprti v izbi, ki je temna in slabo zračena. Sonca do prvega leta starosti skoraj ne vidijo. Dnevno kopanje dojenčkov in umivanje otrok si je tukaj težko zamisliti. Dober izgovor pri tem je spet pomanjkanje vode, ki jo v poletnih mesecih vozijo v večino vasi po več kilometrov daleč iz Kolpe, Greznice se prosto izlivajo v gnojnico, ki se pretaka po dvorišču preko vseh vaških poti v vaške luže, ki služijo za napajanje živine, pranje perila in so leglo žab in komarjev. Okoli teh mlakuz se navadno zbirajo vaški otroci in se igrajo sredi blata. Kakšni so ti otroci? Le malo kateri je močan in razvit sorazmerno svoji starosti. Sleherni človek mu bi prisodil leto ali dve manj kot jih ima v resnici. Ze ob teh skopih ugotovitvah se nam sili vprašanje kako tem otrokom pomagati.

Ozrimo se na celotno zdravniško mrežo v Beli krajini. Če pomislimo, da ima celoten črnomaljski okraj tri zdravnike, da ima vsaka občina le eno medicinsko sestro ali pa namesto nje babico, obe skupaj imata le Metlika in Crnomelj, tedaj vemo, da vsi skupaj ne zmorejo tega, kar se danes od njih zahteva. Medicinska sestra mesečno prehodi in prevozi s kolesom do 600 kilometrov, opravlja še posel babice in v sili večkrat nadomešča zdravnika. Nič na boljsem ni babica, ki mora opravljati posle medicinske sestre. Pomagala bi lahko tudi prosvetni delavci. Prosveta lahko naredi na deželi ogromno. Vsi učitelji po vaseh in profesorji po gimnazijah si mnogo prizadevajo, da bi pomagali tudi na tem področju, vendar moramo ugotoviti, da je tega kadra premalo. Kaže, da bo treba 8 šol zapreti, na štirih pa je namrečena le polovica učiteljskega kadra.

Naša ekipa je imela s seboj več filmov o splošni in osebni higieni. Ljudje so jih zelo radi gledali in so nas prosili, naj jih še obiščemo posebno v

zimskih mesecih, ko na polju ni dela. Saj se belokranjski ljudje zavedajo napak in pomanjkljivosti, vendar si bodo sami težko pomagali. Mislim, da ni samo naloga črnomaljskega okraja, da bi izboljšal položaj. Saj ne zmore vsega. To je naloga širšega merila, ob golih ugotovitvah naj se zamislijo tudi drugi in naj ne gledajo na Belo krajino kot na kazensko službeno mesto, ampak kot na kraj, kjer žive dobri ljudje in jim je vsaka pomoč predvsem v zdravniški in prosvetni stroki zelo potrebna.

Mnogo se je v Beli krajini že spremenilo in popravilo, vendar bo treba še mnogo delati. Predvsem je potrebno, da si vsak posameznik pridobi čut za napredek, da ne bomo več slišali: »Če je bilo za moje dede in pradede tako dobro, je tudi zame in za mojega otroka!«

Lepo je bilo na logorovanju v Jurjevici

29. septembra je po enotednem skem logorovanju zapustilo Jurjevico 170 obveznikov predvojske vzgoje. Tu so logorovali mladinci letnikov 1935, 1936, 1937 iz raznih predelov Kočevske. Logorovanje v Jurjevici je bilo prvo veliko logorovanje, kakršnih bo še več v kočevskem okraju.

Logorovanje je imelo pravi vojaški značaj. Vstajali so ob 5. uri, sledila je telovadba, čiščenje, umivanje ob 7. uri pa je bil izdaten zajtrk. Potem so izvedli za dnevne informacije, nato so se pred Zadrudnim domom postrojile vse tri čete. Ostro povzročilo je že so korakali bodoči vojniki s pesmito na vaje, ki so trajale do pol ena. Le nekaj minut odmora je bilo po vsaki uri. Komandni zbor je bil zelo zadovoljen s fanti, saj so hitro domneli vojaške veščine. Tudi najmlajši so se močno potrudili. Vsi so se zveličali v vlogi pravih vojakov, saj so se prav tako učili kot aktivni vojniki, pa tudi kape so imeli prave. Za prihodnje logorovanje bi radi imeli tudi uniforme. Vsekakor moramo pohvaliti resno izpolnjevanje nalog mladih dežurnih, pa tudi stražarji so bili vedno na mestu.

Opoldansko delo se je začelo z okusnim kosilom. Po krajšem počitku je prišlo na vrsto kulturno-prosvetno delo, politične ure, zanimiva predavanja, šport itd. Čas je hitro potekal, ob sedmih pa jih je čakala večerja. Ob enaindvajset uri je dežurni piskal »ušino« in zdaj so samo straže bežele nad mlado vojsko. Mladinci, ki so bili na logorovanju v Jurjevici, sta obiskala tudi sekretar OK ZKS Jože Klarič in predsednik OLO Janez Zirnec. Oba sta pohvalila mladince za dobro učenje in discipliniranost. Vsekakor so se mladi fantje na logorovanju mnogo naučili, kar jim bo koristilo, ko bodo služili vojaški rok.

Za pranje svile
PERION

»Težki atleti« v Suhi krajini

Junija so se enkrat ponoči zbrali žvirski fantje na nekakšno atletsko tekmovalje. Bilo jih je 14, za okrepljeno pa so si izbrali vinček v gostilni pri Pugeljnu. Tistega dne se je oženil Kastelic, eden izmed fantov, ki onim štirinajstim že dolgo ni bil po volji, ker ni hotel sodelovati v njihovi skupini. Zato so ga po polnoči počastili in pokazali, kaj zna. Svojo moč so razkazovali z dviganjem težkih kamnov, ki so jih nato metali v Kastelčovo hišo, kjer je bila svatov-

ščina. Ko so uvideli, da se svatje za njihovo »tekmovalje« ne zmenijo, so pričeli sezigati staro prešito odejo in tuliti kot volkovi. Potem se jim je s kamenjem posrečilo raniti ženinova starša. Ko jim je stopil nasproti Pugelj Ignac, da bi jih povabil na večerjo, mu je eden izmed tekmovalcev vrigel kamen v glavo.

Ljudje se sprašujejo, zakaj ni za take nepoboljšljive, ki kot nekdanji pomagači okupatorja rovarijo in kalijo javni red, ostrejših kazni. M. L.

Na Dolenjskem, Belokranjskem že grozdje zori...

ZA NASE VINOGRADNIKE

Letošnja trgategv

Cas trgatve v vinogradih se pozna trgategv lahko še veliko približuje. Za našega vinogradnika je to vsekakor eno najlepših opravil, ki ga težko pričakuje, saj v dobri letini vidi plačilo za ves vložen trud in za marsikatero srago znoj. Zal moramo ugotoviti, da v zadnjih letih, vsled pobež in drugih elementarnih nezdod, ni več slišati vesele pesmi in razigranega vriska ob času trgatve v naših goricah. Valed posledice lanske spomladanske pezebe bo pridelek pri žlahtni trti tudi letos zelo majhen. Le tisti vinogradniki, ki so v lanskem letu kljub vsem težavam svoje vinograde redno oskrbovali ter letos s skropljenjem v borbi proti peronospori uspeli, bodo še nekaj trgali, kar pa se zdi ne bo krilo visokih proizvodnih stroškov, ki jih vlagamo v naše opešane vinograde. Celo v izjemnih primerih, kjer lansko leto ni bilo pezebe, se letos ne bodo mogli preveč pohvaliti. K temu pa moramo priložiti še neugodno vreme, ki bo vsekakor vplivalo na kvaliteto pridelkov, češadi bi izboljšanje vremena in

stroške na eni strani, na drugi pa imperativno potrebo obnove naših vinogradov, ki zahtevajo velike investicijske stroške, kajti v nasprotnem primeru blejjo našemu vinogradništvu zadnje ure. Naši vinogradniki se stalno sprašujejo, kdo popije njihov znoj, ker vinska trgovina se tiče kvalitete. Na Primorju, da konzument ne zmora sedanjih cen, vedo pa, da je njihov prozlovod v cenl poskočil od proizvajalca do konzumenta za celih 100 odstotkov. Pričakujemo, da bo novi zvezni Zakon o vinu in Zakon o pospeševanju vinogradništva na tako stanje bistveno vplival ter da bo tej važni gospodarski panogi z izvajanjem teh zakonov dano tisto pomoč, ki ji pripada.

Kdaj bomo letos pravzaprav trgali? Dolenjskega vinogradnika že odnekad bije občutek, da prerano trga. To tudi v celoti drži, saj dobro vemo, da se za prvim, ki odleže z brenjo v vinograd, tudi drugi napotijo. Mi se moramo enkrat navaditi, da se dr. žimo roka, ki ga oblastveni organi odredijo.

Portugalko so marsikje vse prehitro trgali, kdor je le nekoliko počakal, se z njo ne more prehalliti, če že ne po kollični, pa po dobri kvaliteti. Vsekakor bomo letos skušali potrgati čim pozneje, saj smo bili v pogledu vegetacije skozi vse poletje najmanj za 14 dni v zakasnitvi. Če že ne bo dosti pridelka, pa naj bo vsaj tisto dobro! Le v izjemnih primerih močnejšega gnitja grozdja se bomo odločili za zgodnejšo trgatve, ki je samo v tem primeru opravljljiva, tako zemljo bo drugo leto mnogo grozde bomo potrgali go laže obdelovati, pa tudi manj posebej in z njim na poseben plevela bo vzkliko.

NA KAJ VSE MORAMO PAZITI PRI NEGI VINA V KLETI

Ker naši vinogradniki kljub vsej dobri volji še vedno ne negujejo ali šolajo vino, kakor bi bilo potrebno in kakor zahteva tako občutljiva tekočina okus! Sladkaj samo v izjemnih in najnujnejših primerih, zato raskimi boleznimi in napakami, ki se naj na kratko navedemo nekaj najosnovnejših pravil in nasvetov za dobro kletarjenje. Red in snaga v kleti sta osnovna pogoja za zdrav in pravilen razvoj mošta in vina. Vsak dotik grozdja, drozge, mošta, ali vina z železnimi predmeti, ki rjavijo, povzročajo počenje vina.

Vina, ki so bogata na kislini, počasno preprečijo, kakor pa jih pretakaj pozneje, vina z malo pozneje zdraviti! kisline pa čimprej! Redno dopolnjuj sode samo z kislino pa čimprej! Pazil pri zveplanju posode, da zdravim vinom, ker se v nedozveplo ne kaplja na dode, ker polnjenih sodih kaj rado razvito povzročajo slab okus vina! je cik ali pa kan!

Dobra posoda je kapital za vinogradnika, kajti slaba posodnivi, ker se s tem dobro vino da lahko skvari najboljšo vino, samo pokvari! dočim se vino v dobri posodi samo zboljša. Stare zaplesnele in močno cikleteh, zato pri gradnji kleti kaste sode ne uporabljaj več pojd v zemljo, kajti samo ta za vino, sadjevec ali zganje, krat bo klet imela stalno nizko ker pokvarijo vsako pljato! Malo plesnive ali malo cikaste sode izpari ali zakuhaj sodo! Vedno izpiraj posodo najprej s hladno vodo, potem šele za vrobit! Frazno posodo dobro operi, pusti nekaj dni odprto, potem za dobro zažveplaj in trdno zabij ter zveplanje ponovi vsaka dva do tri mesece! Pri čiščenju vina se strogo držl sredstev in navodil o uporabi, ki jih predpiše vinarski strokovnjak, katerega vedno vprašaj za svet!

Dobro vino boš lahko pripravil in ohranil samo v hladnih kletih, zato pri gradnji kleti pojd v zemljo, kajti samo ta za vino, sadjevec ali zganje, krat bo klet imela stalno nizko temperaturo! Skrbi, da bo klet imela tudi sode izpari ali zakuhaj sodo! Vedno izpiraj posodo najprej s hladno vodo, potem šele za vrobit! Frazno posodo dobro operi, pusti nekaj dni odprto, potem za dobro zažveplaj in trdno zabij ter zveplanje ponovi vsaka dva do tri mesece! Pri čiščenju vina se strogo držl sredstev in navodil o uporabi, ki jih predpiše vinarski strokovnjak, katerega vedno vprašaj za svet!

Uporablaj za pranje posode po možnosti samo mehko vodo (deževnico), a ne trde studenčnice! Dobro si zapomni, da je mnogo enostavneje in tudi ceneje, bolezn in napake v vinu praraceno!

Inž. L. H.

GORSKI SPOMENIK v Straški gori

Tako imenujejo ljudje kužno znamenje, ki sameva v Straški gori nad vinogradi. Zanimivo je, kakšne govornice krožijo v ljudskem izročilu o tem spomeniku. Nekateri pravi- jajo, da je to spomenik iz turških časov — na tem kraju naj bi bili priljubljeni kresove in opozarjali na prihod Turkov. Drugi pripovedujejo, da so se na tem mestu zbirali preostali preganjani luterani, ko je

Najverjetneje pa je ta spomenik — kužno znamenje, edinstveno na Dolenjskem in vsekakor vredno, da se zaščiti. Občina Straža je sedaj poskrbela, da bo spomenik ostal na starem prostoru. Podobne spomenike vidimo na Korškem in Primorskem. Zanje so značilne vdolbine v gornjem delu spomenika. Leta 1599 je v Novem mestu več ko pol leta razsajala kuga in je mesto malone izumrlo. Po glavnem trgu je rasla trava, da bi jo lahko kosili. (Po Valvazorju je ta kuga morila devet let prej, 1590.) Leta 1625 je kuga spet razredčila prebivalce Novega mesta in zahlevala čez 300 žrtev, kar je bilo za takratno število meščanov izredno veliko. Zelo verjetno je, da je kuga prestopila mestna vrata in stegnila svojo uničujočo roko tudi po obeh bregovih Krke, obiskala Vavto vas (Balta vas) in Stražo. V nemoči proti tej

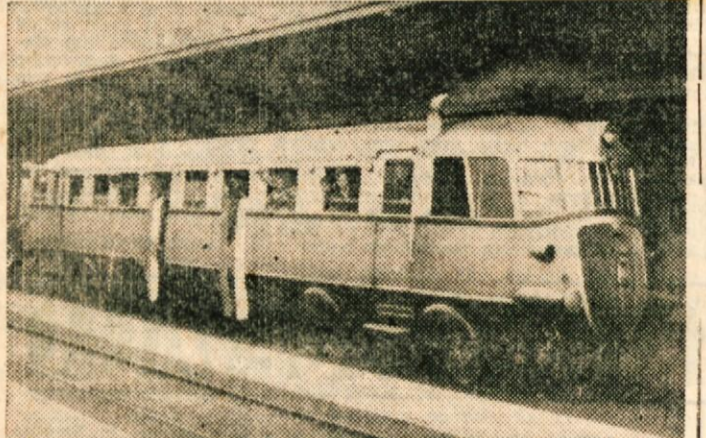
protireformacija opravila svoje delo. Tretje ljudsko izročilo trdi, da so ljudje postavili ta spomenik v zahvalo, da je velikanski naliv, ki se je nekoč zrušil na Straško goro (Srobotnik), prizanesel vinogradom in ni posnel vse rodovitne zemlje za rebri ter jo odnesel v Krko.

Morda je pa ta spomenik stal že za časa gorskega sodstva in služil za mejnik soseškega in, verjetno, breite- nauškega graščaka. Gornik (tako se je imenoval »uradnik«, ki je ugotavljal vinski pridelke v Straški gori) je stanoval v Gor. Straži, v hiši, ki je danes last Antona Kregarja, nosi pa še vedno staro domače ime »Pri Gorniku«.

Motorni vlak za Kočevje

Dolgo pričakovani motorni vlak je začel v ponedeljek 27. septembra redno voziti na progi Ljubljana-Kočevje. Prav pripraven je za delavce in usluž- bence, ki se vračajo domov z dela, saj pelje iz Ljubljane ob 15.15. Do sedaj se niso redno

hvaležni ljudski oblasti za to ugodnost. Ko bodo ljudje vide- li, da vozi motorni vlak redno in brez zamud, se bodo po- delavcev pričeli pogosteje voziti z njim tudi kmetje z manjših postaj ob progi; do zdaj menda še sploh niso vedeli zanj. S. B.

Motorni vlak za Kočevje

hranili, ker je njihov vlak od- hajal iz Ljubljane šele ob 7. uri zvečer. Zato so novi vlak z ve- seljem sprejeli in ga za to slo- vensnost okrasili s pentljami in zastavicami. Ta vlak ima tudi ugodno zvezo v Grosuplju z Dolenjcem, ki pride ob 15. uri iz Novega mesta. Da smo ta vlak dobili, je šla na Direkcijo železnice posebna deputacija de- lavcev. Zlasti pa smo lahko hva- ležni tudi načelniku tov. Mar- inšku na prometnem oddelku. Z novim vlakom se sedaj vozi dnevno 140-150 delavcev, ki so

Ne bomo več plešasti

Znanstveniki so ugotovili hormon, ki regulira rast las. Najprej so delali poskuse na podganah, ki so jim povzročili umetno izpadanje dlake. Z novim odkritim hormonom pa so preprečili nadaljnje izpada- nje, na plešastih mestih pa je dlaka ponovno zrastle. Še vedno delajo znanstveniki po- skuse na tem področju. Ver- jetno jim bo uspelo, da bodo zmanjšali število aerodromov za muhe.

bolezni so ljudje zbežali v goro. Preostali so potem po- stavili spomenik. V začetku 16. stoletja je bil sezidan so- teški grad. Zidarji, Primorci, so najbrž na prošnjo Straža- nov in Zavtovaščanov izkle- salo to znamenje, ki je povsem »alik onim na Primorskem. To so seveda le ugibanja, svo- jo sodbo naj bi o tem spo- meniku izrekli strokovnjaki.

Prav tako bi bilo dobro, da bi strokovnjaki raziskali skal- no votlino nad Rumanjo vav- so, imenovano »Romitov- ka«. V bližini te jame je ci- gan Martin Brajdič 1939. leta našel kamenito sekiro iz neo- litne dobe. Brajdič je sekiro dal Viktorju Strumblju v Vavti vasi, ta pa jo je sedaj podaril Dolenjskemu muzeju. Sekira je izredno lepo ohran- jena in pomeni dragoceno naj- dbo iz kamene dobe, priča pa tudi, da so bili ti kraji že takrat obljudeni. Gotovo hra- ni zemlja v sebi še marsikako zanimivost o življenju v pred- zgodovinskem in zgodovin- skem času. —hp—

Na novomeško postajo po novi cesti

Cesta iz mesta proti po- staji je pričela dobivati lepšo podobo. Zdjaj že lahko slutimo, kaj pravzaprav delajo tam. Novomeščani so že nekaj časa mrmrali, da bo cesta dogra- jena kdo ve kdaj, niso pa ve- deli, kakšne težave imajo gra- ditelji. Pri ožini nad železni- škimi predorom so nameravali cesto razširiti. V načrtu so imeli železno konzole (nosilce), ki naj bi nosile pločnik in del cestišča. Nameravali so jih vgraditi v breg, pa so pri od- kopavanju cestišča ugotovili, da teren ne ustreza. Morali so začeti povsem drugače: ploč- nik bodo nosile betonske pete, ki jih bodo vzdicali pod cesti- šče. Zato se je delo na tem mestu zavleklo, vendar nam graditelji obljubljajo, da bo- mo že ob koncu novembra hodili z železniške postaje v mesto po tlakovani cesti. Ob njej bodo stali železni kande- labri, na katerih bodo pritr- jene fluorescenčne svetilke, take kot jih že imamo v me- stu. Kaže, da bo cesta res lah- ko v ponos Novomeščanom.

Ko sem bil blagajnik...

Zgodba z resno ali šalljivo vse- bino, kakor jo pač vzamete, to- da do pičice resnična.

Zgodilo se je, da smo ostali brez blagajnika. Vedeti mora- mo, da podjetje ne more biti brez blagajnika, če zaradi re- prezentance ne. Podjetje brez blagajnika torej ni pravo pod- jetje. Bil smo v zadregi, kje naj najdemo novega in dobrega blagajnika. Pa se je poiskrilo v glavah tovarišev v našem pod- jetju: »Ti bodi. Ze tako imaš dve funkciji, pa prevzemi še tretjo. Končno pa je blagajni- ško mesto lepo,« so mi prigo- varjali. Ker sem bil v manjši- ni, proti sem bil nameram sam, sem prevzel še tretjo, to je bla- gajniško funkcijo.

Ze v prvih dneh sem imel smolo. Uslužbencem podjetja je bilo treba nameram izplačati me- sečne zasluzke. Ker smo v prejš- njem mesecu globoko »podbaci- li« mesečni promet, ki nam da- je plače, je bilo tako tudi z na- šimi plačami. Globoko so padle in jaz sem bil realizator teh nizkih plač. Tiste dni, ko sem delil plače, sem zgubil ves ugled pri svojih sodelavcih, pa tudi vase nisem več tako zaupal kot včasih, ker sem moral tudi sebi odmeriti zanikrno plačo.

Toda s tem smole še ni bilo konec. Vsak blagajnik mora v predvidenem roku predložiti sliko denarnega prometa raču- novodji (v času svojega blagaj- nikovanja sem spoznal, da je bog bogova imeti v podjetju to funkcijo). Moja smola je bila v tem, da so mi demoneške sile ustvarjale višek kljub moji paz- ljivosti. Marsikdo bi dejal: »Ce- pec, kakšna smola je to, če se denar kar sam od sebe množi v blagajni, ti si vendar blagajnik in kar je odveč tako in tako pripada tebi.« Jok, brate, temu pa ni tako. Blagajniki so pred svetom in armado računovodij odgovorni za vse viške in pri- manjkljaje, ki so velikokrat po- sledica računskih pomot. Toda, kakor sem že povedal, sem imel višek, ki je nezadržno rasel. Skril sem ga kolikor sem mogel, toda neizogibna kata- strofa se je naglo bližala. Tedaj pa se je zgodilo nekaj čudovitega. Iz viška, ki mi je že nekaj časa razjedal možgane, je nastal primanjkljaj. Blagajniški dnevnik mi je pokazal kar 60 jurjev primanjkljaja! Ljudje božji, 60 jurjev! To pa niso mačkine solze. Ves dan sem se- števal, potem pa zopet odšteval, vendar se primanjkljaj ni

zmanjšal. Po glavi mi je rojilo samo tistih 60 jurjev, kamor da sem pogledal, kamor sem se obrnil, tudi ponoci, vedno, ved- no sem videl samo številko 60. Takrat je prišla rešitev in glo- boko sem se oddahnil, nič manj kot bi dobil svetovno vojno. To- variši so nameram v nekaj minu- tah ugotovili, da nimam nobe- nega primanjkljaja. Kar ver- jeti nisem mogel, da se je vsa stvar tako mirno in v redu kon- čala. Tudi tisti križ o višku je šel mimo mene, viška nameram nikjer ni bilo.

Toliko sem prestal v tistem kratkem času svojega blagajni- kovanja, da je bila moja edina in največja želja, da bi se re-

šil tretje funkcije, tega težkega križa. Posrečilo se mi je, da sem ga odložil s svojih pleč. Ka- ko svobodno sem zadihal v ti- stem trenutku! Ker sem se od- ločil, da bom povedal vse po pravici, moram reči še tole: bla- gajniška služba mi je odprla ve- lik, neznan svet uredih, predpi- sov in drugih čudovitih stvari, ki so povprečnim državljanom skrita, neznana dežela. Zelo sem začel spoštovati banko, računo- vodje, komercialiste in seveda tudi blagajnike, skratka vse lju- di, ki določajo in usmerjajo pot denarju. Zase sem pa trdno sklenil, da se blagajnika ne bom šel nikdar več.

Bivši blagajni I. r.

Izredno zanimiva in poučna gospodinjska razstava v Novem mestu

Pod geslom: »Da bo naša hrana tudi pozimi zdrava«, je Okrajni gospodinjski center v Novem mestu priredil v svojih prostorih na Glavnem trgu, si- cer majhno po obsegu, toda ze- lo poučno razstavo, ki je bila odprta od 2. do 4. oktobra. V skromnih prostorih so spretne organizatorke razstave prikaza- zale veliko praktičnih načinov, kako si gospodinja lahko pri- pravi potrebno ozimnico. Vsak, kdor si je razstavo ogledal, je bil nadvse zadovoljen, in takih je bilo v teh dveh dneh kar 1800! Ta številka je najboljši dokaz velikega zanimanja ljudi za te vrste izobraževanja. S praktičnim prikazom in strokov- nim razlaganjem so prireditelji pokazale, da je možno usre- ničiti to, kar je rekel maršal Tito v svojem govoru na Ostrožnem, da je potrebno spreminiti sestav ljudske pre- hrane pri nas.

takih razstav, in tako kot v tem primeru, s praktičnim pri- kazom širil ljudsko izobrazbo v pogledu ljudske prehrane. Ta prva razstava je pokazala, kako potrebna in zaželena je gospo- dinjska izobrazba pri nas. Po- žrtvovalne prirediteljice zaslu- žijo vse priznanje.

NOVO MESTO JE SPET DOBILO GODBO

Po dolgih pripravah je bilo v Novem mestu ustanovljeno God- beno društvo.

Godba na pihala je za Novo mesto tradicija, ki jo je zadnja vojna skoraj popolnoma uničila. Novomeščani so imeli godbo že v starih avstrijskih časih in je bila sestavni del takratne »Bürger- garde« (mestne garde), ki se je spominjajo danes le še starejši Novomeščani. Garda in godba sta bili uniformirani. Po razsluži Av- strije je Mestna garda propala, godba pa je ostala. Nekaj časa je bila brez gospodarja in so po- samezni godci svobodno igrali. Kasneje pa je godbo prevzelo Obrtno društvo, ki ji je nudilo veliko podporo. Godba se je po- večala, saj je v njej sodelovalo 42 obrtnikov. Vodja godbe je bil agltni Ferdo Buk st. Pozneje je godbo prevzelo Sokolsko društvo, za njim pa mestna občina. Vojna tudi godbi ni prizanesla. Godci so svoje instrumente poskrili do- ma, nekaj pa se jih je razgubilo. Po vojni so zopet pričeli igrati. Seveda igranje brez skušenj ni bilo kaj prida. Vse bolj se je ču- tilo, kako potrebno je obnoviti novomeško godbo, ki je bila ne- koč med najboljšimi na Kranj- skem in pozneje v Sloveniji.

Za godbo so se zavzemali po- samezni Novomeščani in organi- zacije, vendar med godci ni bilo odmeva. Končno je vzelo stvar v roke KD Dušan Jereb, ki mu je uspelo, da je začelo z organi- ziranim delom in vzgojo nara- ščaja. Ker je društvo brez fi- nancijskih sredstev, je Mestni ljud- ski odbor godbo krepko podprl, ni se pa obvezal, da bi jo pre- vzel v svoje upravljanje. Končno so se zedinili godbeniki, mestni ljudski odbor, OSS, ki je dal na razpolago lepo število instrumen- tov, ter upravni odbor KD Dušan Jereb, da se ustanovi godbeno društvo.

21. septembra je bil v sindikal- nem domu lepo obiskan občni zbor, ki so ga godbeniki začeli z baklado po mestu. Na zboru je bil izvoljen 7-članski odbor z Ivanom Adamom na čelu. Tako imena Novo mesto spet svojo god- bo, ki bo mestu vedno na razpo- laganje. Upamo, da bo kmalu spet dosegla sloves, ki ga je nekoč imela.

Upamo, da bo Okrajni gospo- dinjski center pripravil še več

OBROTNO SORAZMERNJE

V Ameriki pride en avto- mobil na vsake tri prebivalce. Prav tako pa pride vsak tretji prebivalec Amerike pod avto.

TABERHARSTVO

IN ŠE KAJ

turizma itd., v katere tudi posegajo državni upravni orga- ni, zadnja leta pa vse bolj organi delavskega samoupravl- janja.

Druga je pa je v kmetijstvu. V tej gospodarski panogi, ki je v naši državi najobsežnejša in najzaostalejša, vladajo po- nekod še dokaj čudni odnosi, to predvsem zaradi različne gospodarske moči posameznih posestnikov in zaradi tradicije taberharstva. Ne omenjajmo pri tem haloških vinitarjev in srednjeveškega delovnega raz- merja v Slovenskih goricah, ki je pred meseci sprožilo v tisku toliko koristnih člankov. Več kot dovolj primerov naj- demo na dolenjskih tleh. Ti primeri bi seveda zahtevali temeljitih analiz, namen tega sestavka pa je samo opozoriti nanje. N. pr.: kmetu je ostalo v gozdu vejevje posekanega drevja. Metre je prodal, vej- evje pa da sebenjku, da mu jih bo oklestil in znosil na kupo. Vsak bosta imela pol. Kmet mu jih bo pripeljal do- mov, zato pa mu bo šel se- benjek kakih osemkrat devet- krat v taberh. Računajmo! Bajtar klesti vejevje in že drobir pet dni, pet celih dni pa še dela kmetu. Skupaj dá za drva deset dni. Koliko pa stanejo kmetu? Sebenjku jih vozi pol dneva, zato pa mu ne bo treba delati na gruntu pet dni, ker mu dela toliko časa bajtar, ne klestiti svoje po- lovice drv dva dni in pol, ker mu jih napravi bajtar. Pre- glejmo račun še enkrat: po- sestnik, ki ima gozd, dá baj- tarju pol dneva in polovico drv, ki si jih sebenjak sam naklesti, zato pa dobi naprav- ljena drva in človek, ki mu jih je napravil, mu površ še sedem dni dela.

Podobnih primerov je na podeželju še več. Taberharstvo je posebno živo ob velikih poljskih in vinogradniških de- lih, n. pr. pri košnjih, žetvi, trgatvi. Prav je, da takrat ljudje drug drugemu poma- gajo: delo tako zahteva. Ni pa prav, da najemajo mož- nejši kmetje poljske delavce, sebenjke in podobne za ve- čino poljskih del med letom in to pogosto le za hrano in pijačo, ter morda plačilo v naravi. Najemniki so vsekaj- kor oškodovani, saj so plačani manj kot v resnici zaslužijo. Tako pogosto po nekajkrat od- služijo pridelek na zemlji, ki

Uvedli smo prodajo po zmernih cenah!
USNJA ZA PODPLATE
Nudimo veliko izbiro možkih KLEBUKOV in KAP. — Cene nizke!
KRAJEVNA TRGOVINA ŽUŽEMBERK

OKROGLE BODIČASTE

PRESENEČENJE
Tinec in Pepika se v idilični lumini noči zaljubljeno spre- hajata po Marofu. Na lepem pravi Pepika: »Tinec, hočeš videti, keje sem bila operirana na slepičju?«
»Oh, prav radi! hrepeneče zagradi Tinec. »Pokaži.«
»Vidiš, v tistile osvetljeni sobi bolnišnice, ki jo vidiva skozi drevje.«

RADODAREN NEČAK
Mamica: »Vidiš, dragec, tale deček pred vrati nima mamice ne očka niti tete Ane. Ali mu bomo kaj darovali?«
»Dajmo mu teto Ano!«

»Saj sem ti rekla, da vzemi dežnik s seboj!«

»Imaš rad šolo, Tonček?«
»Imam, kadar je zaprta!«

Zdravnik: Kaj je vaše prvo jutranje opravilo, ko se zbu- date?«
Bolnik: »Najprej se počasi obrnem, potem pa znova za- spim!«

EN DAN PREPOZNO
Očka: »Janko, zakaj se nisi danes umil? Lahko ti povem, kaj si zajtrkoval.«
Niko: »Stavim, da ne moreš!«
Očka: »Jajca.«
Niko: »Oh, ne. To je bilo včeraj!«

PRAVŠNO DEKLE
Andrej: »To ti je prekanje- no dekle — ima možgane za dva!«
Stanko: »Potem je pa ravno prava zate!«

»Majda, ta solata ima obup- nen okus. Ali si prepričana, da si jo dobro oprala?«
»Da mama, celo z milom.«

Dogodek na ovinku

Peljal sem se s taborniki z Ostrožnega.

»Poglej ga no butca, zdaj, zdaj bo zletel«, je vzdiknil Crtko, ki je slonel pri odprtih vratih živinskega vagona in gledal nekam naprej po vlakcu.

»Dolgo ne bo takole otepal, ko tako hitro vozimo. To je menda eden tistih pijanih regrutov, ki so nas prej vabili v svoj vagon,« je rekla Majda, vsi pa smo se nagnili skozi odprtino in z mešanimi občut- ki opazovali predznega ple- zalca. Mlad, črn fant je dva vagona pred nami hotel na vsak način priti na streho vla- ka, ki je drvel s hitrostjo 50 kilometrov proti Zidanemu mostu. Na naši desni strani sta nam hiteli nasproti trač- nici sosednjega tira.

»Če ni pijan,« sem si mislil, »bo mogoče prilezel, drugače pa ga bo odpihnilo!« Dolgi fantovi lasje so vihrali v zraku kot črna zastava. Kaže, da na streho ne bo mogel. Zlazel je dol in pričel leti po sko-

raj gladki strelhi v naslednji vagon. S prsti se je krčevito oprjelam ročice in vzoklin. Srcajo si je potegnil iz hlač in sedaj mu je odpeta plapol- ala za hrbtom. Telo se je prožno zvijalo, noga pa je včasih zabingljala po zraku, da so dekleta kriknila od strahu... Vsa zadnja polovica vagona je napeto opazovala regrutovo početje. Mi smo se ga že na- veličali in se umaknili v va- gon, pa se zopet začeli posvo- je zabavati. Pelj smo, se sme- jali in si pripovedovali vtise z Ostrožnega.

Kar na lepem pa se mi je zahotelo svezlega zraka in stopil sem k vratom. Kolesa so enakomerno udarjala svoj ri- tem, vlak je divjal in veter me je prijetno hladil. Vrača- mo se domov... Savinja se vije po svoji očki dolnini in z njo vred se mora ovijati tu- di železnica. Pravkar smo na ostrem ovinku, vlak je močno nagnjen in...

— Stoj!...
— Samo desetinko sekunde

sem ga videl, kako je ležal ves zvit in negiben med obe- ma tiftoma z ramo na sosednji tračnici. Prav tista karirasta srajca, prav tisti črni lasje... Vlak pa je nezadržno drvel naprej.

Bili smo v živinskem va- gonu, brez zasilne zavore, stroj, ki nas je vlekel, pa je bil tako neskončno daleč pred nami, saj smo bili čisto na koncu dolgega vagona. Tova- riši mi sprva niso verjeli, da sem fanta res videl, toda se- daj ko so začeli mahati ljudje v sosednjih vagonih, so se tu- di njim obrazji zresnili.

Strojevodja seveda ne more ustaviti vagona na golo maha- nje, ki ga tako daleč najbrž niti opazil ni. Nekdo se je spomnil signalnih zastavic, ki smo jih imeli s seboj. Obesil sem se daleč ven iz vagona, to- variši so me držali za roko, jaz pa sem mahal, mahal...

Končno je stroj trklrat rez- ko zapiskal in vlak se je usta- vil. Pograbil sem »orbico za prvo pomoč in stekel po progi

nažaj. Nekaj korakov pred menoj so skakali preko pra- gov regruti. Jaz sem tekel po kamenju, po tistih ostrih veli- kih kamnih, kjer ni tek no- bena šala in te čisto izrpa. Ura je bila enajst in štirideset minut, sonce je pripelkalo z vso močjo.

Misli so mi s fantastično hitrostjo prebliskavale mož- gane. Ali je mrtev? Kakšne rane ima? Kako mu bom po- magal? Bliskovito sem na pa- met naredil inventuro skozi vsebino torbice, ki mi je ople- tala v roki. Prepričan sem bil samo, da mu morem in moram nuditi prvo pomoč.

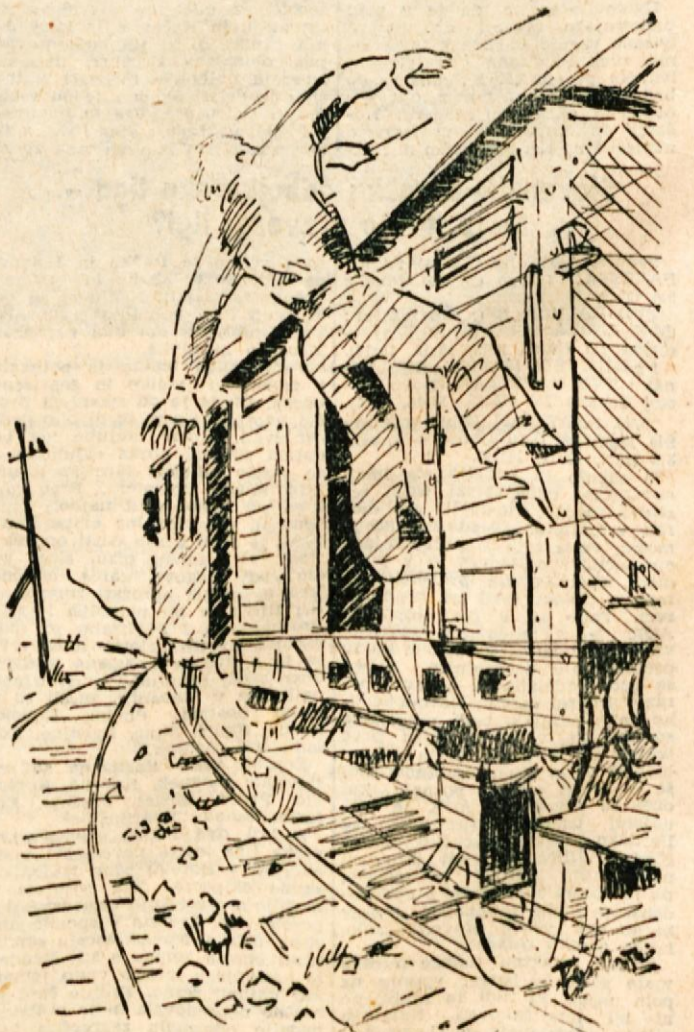
Zdaj sem šele opazil, da so vsi sotekači zaostali. Čisto sam sem tekel po pragovih in ka- menju. Na desni strani proge je čuvajnica 503. Čuvaj je stal nič hudega sluteč pred njo in se čudil, kam tečemo. Nesreče sploh ni opazil. Samo tristo metrov na progi nazvorg pa je ležal regrut. Zavpil sem ču- vajcu naj telefonira na reše- valno postajo. Hitro je izginil v hišico...

Ponesrečenec se je komaj opazno premikal, ko sem se sklonil k njemu. Iz rane na glavi je počasi tekla kri in čr- ni lasje so se lepili v mastne kosme. Prsti, od katerih so

viseli koščki razcefrane kože in mesa, so tipali za mano, da sem bil v trenutku ves krvav. Moten pogled izpod dolgih trepalnic bi me kmalu spravil iz ravnotežja. Skozi okrvavljene ustnice je prihaj- alo rahlo šepetanje. Po odgr- njenih prsih se je mešala kri z mrzlim potom, rama pa je bila čudno zvita in nabuhla. Na hrbtu je zijala široka rana...

Prenešil smo ga v travo ob progi in začel sem obvezovati. Fantje, ki so se peljali z njim v istem vagonu, so povedali, da mu je ime Darko. Med prsti mi je kapljala njegova topla kri in padala na tla, kjer jo je razsušena zemlja hitro vpijala. Jože mi je pri- nesel steklenico vode in mi pomagal, da sva ga spravila k zavesti. Izza ovinka je pripel- jal vlak za Maribor, prav po tistem tiru, na katerem je še pred pol minute ležal Darko! Če ne bi nesreče pravočasno opazili...

Ustavili smo ta vlak in od- peljali fanta, ki je nihal med zavestjo in nezavestjo do La- škega, kjer nas je že čakal rešilni avto. Nekaj minut dr- vajmo po gladkem asfaltu ob- tuljenju sirene in ustavili smo se pred kirurško bolnišnico v

Celju. Zdravnik kar ni mogel verjeti, da je fant tako poceni izvozil, ko bi se lahko do smrti ponesrečil...

Nesreča je bila posledica popitega alkohola. Od fanta je kar zaudarjalo po pijači, ko sem ga obvezoval. Regrut- ska pijanost izgleda tradicio- nalna in ji še vedno ni konca navzlic temu, da vojaške ko- misije naženo domov pijane regrute, jim za zamujeni čas

posiljšajo voja... tok in jih strogo kaznujejo.

Ta nesreča naj bo svarilo vsem tistim, ki se ne morejo ubraniti prekomerni količini alkohola. Če bi videl potem razmarnjenega Darka v bol- nišnici, ko je z obokanimi očmi zatreljav, da alkohola ni bo poizkusil več, bi vsak mlad fant temeljito premislil, pre- den bi prinesel kozarec vina k ušticam.